

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni; za četrto leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. novembra 1905.

C. Kr. poštne hran. št. 864.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Zadruga: Poljedelski minister na Slovenskem. Letopis. Mlekarsko združenstvo. Slovenska kmetijska šola na Spodnje-Štajerskem C. kr. poštna hranilnica. Pregled. Denarni promet. Gospodarsko berilo: Nova železnica in naše dolžnosti. Letošnji vinski pridelek v slovenskih pokrajinah. Kop, gnojenje in rez v jeseni. Pomanjkanje kolja Baumanova rejneta. Zavrtnikov zaklad. Napravite testament. Zabela, da ne prasketa, kako jo napraviti? Inserati.

ZADRUGA.

Poljedelski minister na Slovenskem.

Na povratku iz Dalmacije ostal je poljedelski minister, ekszellenca grof Ferdinand Longueval-Buquoy za 3 dni na Kranjskem, da si ogleda našo lepo deželo s posebnim ozirom na naše kmetijske razmere.

V torek, dne 31. oktobra t. l. došel je s predpoldanskim vlakom iz Reke v Št. Peter na Krasu, kjer si je ogledal gozdne nasade.

V Prestraneku ogledal si je poljedelski minister c. kr. žrebčarno in pa poslopje mlekarske zadruge.

V Postojni obiskal je svetovnoznano postojnsko jamo in občudoval odkrito ta umotvor narave.

V torek zvečer došel je gospod minister s prvim brzovlakom v Ljubljano; na kolodvoru pozdravil ga je gospod deželni predsednik Schwarz.

V sredo, dne 1. novembra 1905 podal se je minister že precej rano v c. kr. žrebčarno na Selu, potem je obiskal gospodinjstvo šolo c. kr. kmetijske družbe v ljubljanskem „Marijanišču“.

Ob 11. uri bil je sprejem v deželnem predsedništvu:

V imenu združenstva, v imenu „Zadružne zveze“ in „Gospodarske zveze“ pozdravila sta gospoda ministra gg. Jeglič in Rožman, s kojima se je precej časa razgovarjal o naših zadružnih razmerah, koje, kakor se je videlo, jako dobro pozna; zanimal se je posebno za ustroj „Zadružne zveze“.

Zvečer bil je na čast ministru v krasni veliki dvorani hotela „Union“ banket, kojega je priredil kranjski deželni odbor.

Banketa sta se v imenu „Zadružne zveze“ in „Gospodarske zveze“ udeležila že imenovana gospoda.

V napitnici, ki jo je izustil deželni glavar gosp. pl. Detela, načrtal je nekak gospodarski načrt oziroma je navedel naloge, ki jo ima izvršiti dežela na gospodarskem polji.

Gospod minister odgovarjal je v prisrčnih besedah, opetovano povdarjajoč važnost gospodarskega dela, kojega se naj vsi skupno vdeležimo.

V sredo, dne 2. novembra 1905 obiskal je minister mlekarsko zadruzo v Logatcu, od tam se je podal v Idrijo in z Idrije na Dunaj.

Gospod poljedelski minister videl je Dalmacijo, tudi nekaj Istre, Kranjsko; — na lastne oči se je mogel prepričati, da smo na jugu v gospodarskem oziru jako zapuščeni.

Nikako ne pričakujemo ali zahtevamo, da bi nam zdaj z Dunaja kar pečeni golobi prileteli, nadejamo se pa, da se nam vsaj olajša gospodarsko delo na podlagi samopomoči in se tudi uvideva, da je za celi jug potrebna jedna — t. j. skupna gospodarska organizacija.

Letopis

za l. 1902 in 1903 je dotiskan in pričnemo v nekih dneh z razpošiljanjem. Vsaki svoji članici pripošljemo po en izvod, — če bi pa katera hotela več izvodov, nam naj to takoj naznani.

Mlekarsko združništvo.

(Nadaljevanje)

7.) Pozvedovalnica za mlekarske stavbe.

Na Dunaju uredi naj se posredovalnica za mlekarske stavbe. Vodil bi posredovalnico poseben odbor obstoječ iz znanega profesorja dr. Winkler, nadalje z mlekarskega veščaka, mlekarskega inženjerja in knjigovodskega strokovnjaka.

Želeti je, da izdaje tak odbor uzorne načrte za različne razmere.

Za presojevanje načrtov plačevala bi se mala pristojbina.

Mlekarski odbor ima nalogo, da izdela za tako pozvedovalnico poslovnik in da objavi pričetek poslovanja posebno vsem kmetijskim korporacijam.

Mlekarnam se priporoča v njih lastno korist, da stavbe razpišejo in se jih na to posebno še opozori, ko prosijo za podpore.

8.) Ureditev mlekarskega poduka in mlekarskih poskuševališč.

A) Na visokih šolah in poljedelskih akademijah se napravijo stolice za mlekarstvo. Na c. kr. visoki šoli za poljedelstvo naj bi bilo v zvezi s stolicjo za mlekarstvo mlekarsko-bakterijološko poskuševališče. C. kr. naučno ministerstvo se naprosi, da sporazumno s c. kr. poljedelskim ministerstvom napravi tako poskuševališče in da upelje na visoki šoli mlekarstvo a) kot obvezen predmet za državne izpite, b) kot samostojen predmet za doktorski izpit. Na poljedelskih akademijah naj se uredi poskuševališče za živinorejo in mlekarstvo in pa mlekarski laboratorij.

Na živinozdravniških visokih šolah naj se uvede mlekarska higijena kot poseben učni predmet.

Neobhodno je tudi potrebno, da se uredi na kranjskem vseučilišču stolica za mlekarstvo na ta način, da se loči stolica za mlekarstvo in stolica za živinorejo.

Skrbeti je tudi, da ima visoka šola za poljedelstvo poskuševališče za mlekarske stroje.

B) Izobrazba in usposobljenje mlekarskih učiteljev in mlekarskih nadzornikov.

Za mlekarske nadzornike in učitelje na mlekarskih šolah naj se uvede poseben izpit, ki bi se nanašal posebno tudi na sledeče stroke:

- mlekarstvo,
- živinoreja,
- zdravljenje domačih živali,
- poznanje strojev,
- združništvo,
- knjigovodstvo.

Seveda je predpogoj za ta izpit višja naobrazba n. pr. poljedelske in tehniške visoke šole, vseučilišče, poljedelske akademije itd. in pa vsaj dveletna praksa.

Izpit bi se napravil na visoki šoli za poljedelstvo, v Krakovem, na poljedelskih akademijah in pred izpitno komisijo v Pragi.

Kakor vidimo, se je cel avstrijski jug spet lepo prezrl; no, naša dolžnost je, da pravočasno opozorimo na to.

Za kmetijske šole usposobljeni učitelji in učiteljski pripravniki morali bi, predno nastopijo mlekarski poduk na nižjih kmetijskih šolah, prestati še izpit iz mlekarstva. Tak dopolnilni izpit nanašal bi se na mlekarstvo, poznanje mlekarskih strojev, združništvo in knjigovodstvo.

Zahteva se ob enem vsaj enoletna praksa.

C) Ureditev mlekarskih šol in mlekarskih učnih tečajev.

1. Število mlekarskih šol se naj v primeri s sedanjim stanjem mlekarstva pomnoži, in se naprosi c. kr. poljedelsko ministerstvo, da se to stori sporazumno z deželnimi odbori pojedinih kronovin.

Pri nas Slovencih in sploh na jugu se seveda število mlekarskih šol ne da pomnožiti, saj še do zdaj niti ene nimamo, če ravno bi jo najbolj rabili in tudi zaslužili, ko je vendar n. pr. na Kranjskem mlekarsko združništvo mnogo bolj razširjeno, kot v kateri drugi avstrijski deželi.

Potegujmo se torej, da dobimo vsaj eno mlekarsko šolo.

Za mlekarski poduk potrebno je:

a) Mlekarske šole, ki bi morale biti:

1. mlekarska učilišča za teoretično in praktično naobrazbo za vodje, uradnike in pomočnike mlekarn,
2. poskuševališče,
3. uzorna mlekarna,
4. posredovalnica,
5. pripravne za predavanja in tečaje.

Mlekarske šole naj imajo popolnoma urejeno mlekarno in pa kemični in bakterijološki laboratorij.

b) Tečaji na mlekarskih in kmetijskih šolah za teoretično in praktično izšolanje mlekarskih pomožnih uslužbencev.

c) Posebne mlekarnice za praktično vežbanje mlekarskih učencev.

3. Pri ureditvi mlekarskih šol ozirati se je na sledeče točke:

a) sprejemni pogoji:

1. starost — najmanj 17 let,
 2. sprejemni izpit; oni, ki so dovršili že kako kmetijsko šolo, imajo prednost,
 3. prakso o izdelavi trdih sirov,
 4. popolno zdravje in telesna sposobnost.
- b) poduk naj traja splošno eno leto, za maslarne morebiti samo 6 mesecev.

c) Učni predmeti bi bili sledeči:

1. Mlekarstvo.
- a) splošno,
- b) opis mleka in higijena,
- c) maslarstvo,
- d) sirarstvo,
- e) poslovanje.
2. Preskuševanje mleka in izdelkov.
3. Stroji.
4. Računstvo.
5. Knjigovodstvo in trgovsko spisje.
6. Stavbe.
7. Krmljenje živine.
8. Zadržništvo.
- d) Izpiti.

Gojenci dobijo začasna potrdila o uspehih v posameznih predmetih.

Po določeni dobi, v koji morajo delovati gojenci v večjih mlekarnah, napravijo izpit sposobnosti in dobijo spričevalo.

4. Za delovanje učiteljev mlekarskih šol izven šol napravijo se določila, ki natančno omejijo delokrog takih učiteljev napram delokrogu mlekarskih nadzornikov.

D) Mlekarski poduk na kmetijskih srednjih šolah.

1. Učiteljski izpit za kmetijske srednje šole se v točki „živinoreja“ v toliko spopolni, da je mlekarstvo samostojen predmet in se lahko za to poljedelska kemija izpusti.

2. Na kmetijskih srednjih šolah naj je mlekarstvo samostalen učni predmet.

3. Poduk v mlekarstvu naj ni samo teoretičen, temveč tudi praktičen i. s. se naj pokažejo važnejši načini za preiskavanje mleka in izdelkov, orodje, stroji in naprava izdelkov.

4. Dokler ni nastavljen za mlekarstvo poseben učitelj, podučuje ta predmet kak drug sposoben učitelj, v prvi vrsti učitelj živinoreje.

E) Stališče mlekarskih nadzornikov (mlekarskih potovalnih učiteljev) in mlekarskih učiteljic.

1. Mlekarski nadzorniki (potovalni učitelji) naj so glede plače in stopnje jednaki učiteljem na državnih srednjih šolah.

2. Pisarniško delo mlekarskih nadzornikov naj je omejeno na neposredno obveščanje s prebivalstvom in na sestavo mlekarske statistike.

3. Vsakemu mlekarskemu nadzorniku naj se dodeli en maslar in sirar.

4. Mlekarske učiteljice (na gospodinjskih šolah in potovalne učiteljice) so sporedne učiteljem na nižjih kmetijskih šolah.

5. Na gospodinjskih šolah podučuje naj mlekarstvo usposobljena učiteljica i. s. vsaj toliko, kar se rabi v posameznih gospodarstvih.

6. Posebne preskuševalnice niso potrebne, ker bi naj vsaka mlekarna sama mleko preskušala; pač pa naj bo na mlekarski šoli poseben preskuševalni oddelk, ker se s tem mlekarnam delo olajša, obenem pa dobijo šole z mlekarnami stik.

F) Dokaz sposobljenosti za vodje mlekarn in za pomočnike.

Določijo se sledeča načela:

1. Naj se v nobeni mlekarni ne nastavi mlekarski pomočnik, ki se ni z dobrim uspehom učil na kaki dobro urejeni mlekarni vsaj pol leta omejenega poslovanja in eno leto sirarstva in ni bil na to na kaki mlekarski šoli.

2. Za vodjo mlekarne z omejenim delom ali sirarne more se vzeti le mlekar, ki je delal vsaj dve leti kot mlekarski pomočnik in ima tozadevno spričevalo.

V mlekarnah s polnim obratom in v mestnih mlekarnah zahteva se najmanj triletna praksa kot pomočnik ter tečaj in pa izpit za vodjo mlekarn.

G) Mlekarski tečaji.

Prirejajo naj se razni mlekarski tečaji, posebno nadaljevalni tečaji za vodje mlekarn, potem tečaji za odbornike in nadzornike mlekarskih združenj.

Tak mlekarski tečaj vršil se je n. pr. letos v Logatcu.

Želimo pa, da se že v kratkem spet priredi tak mlekarski tečaj i. s. ga naj priredi naša c. kr. kmetijska družba skupno s „Zadružno zvezo“.

Ker smo zmirom primorani čakati na potrebne gospodarske šole, pomagajmo si vsaj s takimi tečaji, ki so pričetek našega mlekarskega šolstva in ki bodo važen dokaz, kako nujno rabimo mlekarsko šolo.

(Dalje prihodnjič.)

C. kr. poštna hranilnica.

Ustrezaje želji, ki se v deležniških krogih ponovno javila, hoče ravnateljstvo poštno-hranilničnega urada od 1. novembra 1905 naprej uvesti prostejše zaznamovanje čekovnih računov s številkami na ta način, da se bo v prihodnje izpuščala števika „8“ stoječa na mestu stotisočic in pa naslednje številke, ako so te ničle. Navajal se bo toraj n. pr. dosedanji čekovni račun števil. 800.007 od sih do pod številom 7

„	„	„	800.025	pod številom	25
„	„	„	800.948	„	948
„	„	„	801.023	„	1.023
„	„	„	820.130	„	20.130.

Potemtakem bodo imele prejemnice-položnice in čeki, katere bo poštno-hranilnični urad v prihodnje izdal, ter istotako tudi tiskovine, računski izpiski in

drugi dopisi skrajšano število računa ter se bo v slučajih, v katerih bi se to radi razlike od hranilnega prometa potrebno zdelo, pristavljala beseda „Scheck-verkehr“ (čekovni promet) ali pa „Sch“.

Samo po sebi se razumi, da pridržijo prejemnice-položnice in čeki, ki so že izdani, svojo veljavo; poštno-hranilnični urad jih bo navajal takó, kakor da bi bili že s skrajšanim številom označeni.

P. n. imetniki računov se pozivljajo, naj se tudi se svoje strani v prometu s poštno-hranilničnim uradom, posebno na klirinških čekih poslužujejo skrajšanega oznamovanja števila računov.

Slovenska kmetijska šola na Spodnje Štajarskem.

Na Spodnje Štajarskem ustanovi se slovenska kmetijska šola.

Za njen sedež priporoča deželni odbor Sv. Jurij ob južni železnici in sicer Pisančevo posestvo ob cesti iz Sv. Jurija na Grobelno.

Glede notranje ureditve čujemo, da se v začetku ustanovi kmetijska specialna šola, to se pravi, za posebne panoge kmetijstva in sicer enoletna. Šola bo samo za moške; vendar bi se tudi priredili za deklice poučni tečaji o gospodinjstvu, ki bi naj trajali štiri do šest tednov.

Glavni predmeti na kmetijski šoli bi bili: govedoreja, mlekarstvo obdelovanje travnikov in sadjarstvo, manj natanko bi se naj poučevalo poljedelstvo in perutninarstvo, v slučaju potrebe bi se tudi predavalo o hmeljarstvu. Poučevalo bi se naj bolj praktično in bi se naj teoretično poučevanje le na najpotrebnejše omejilo.

Med predmeti pogrešamo združništvo, in vendar bi se to ne smelo prezreti; nekaj ur naj se le določi za združništvo; predavanje mogla bi oskrbeti „Zadružna zveza“.

Nova kmetijska šola mogla bo mnogo koristiti, zatorej nje ustanovitev z veseljem pozdravljamo.

Denarni promet.

Baderna, društ. za šted. i. zajm. —2000 (16. 10.) —2000 (27. 10.)
 Barban, hran. in pos. —2000 (5. 10.) —2000 (21. 10.)
 Baška, društ. za šted. i. zajm. —2000 (14. 10.)
 Bled za blejski kot, hran. in pos. —2004.40 (26. 10.)
 Boh. Bistrica, hran. in pos. +500 (2. 10.) +1000 (5. 10.) +1115.30, 2075.59 (8. 10.) —4500 (7. 10.)
 Borovnica, hran. in pos. +1500 (7. 10.) +1500 (13. 10.) —1200 (16. 10.)
 Buzet, hran. in pos. dr. za šted. in zajm. —3000 (21. 10.)
 Cerklje, hr. in pos. +2000 (1. 10.) —2000 (7. 10.) —2000 (12. 10.) —4000 (23. 10.) +2000 (29. 10.)
 Cerknica, hran. in pos. +10.009 (24. 10.)

Col, hran. in pos. —4000 (2. 10.) —3000 (5. 10.) —6000 (13. 10.)
 Češnjica, hr. in pos. —2500 (23. 10.)
 Čatež, hran. in pos. —600 (7. 10.) —10.200 (11. 10.) +1200 (27. 10.)
 Črni vrh, hran. in pos. +2000 (5. 10.) —1000 (4. 10.) +1000 (15. 10.) +1500 (30. 10.)
 D. M. v Polju, hran. in pos. +1100 (12. 10.)
 Dobropolje, pos. +4000 (6. 10.) +3000 (27. 10.) +2000 (28. 10.)
 Dolsko, hran. in pos. +1150 (7. 10.) +1300 (14. 10.) —400 (16. 10.) +1700 (26. 10.)
 Draga, hran. in pos. —1200 (2. 10.) +500 (15. 10.)
 Frankolovo, hran. in pos. +1500 (1. 10.)
 Fara pri Kostelu, hran. in pos. +3800 (2. 10.) —3000 (9. 10.) +2000 (24. 10.)
 Gore, hran. in pos. —600 (4. 10.)
 Gorje, hran. in pos. —2000 (4. 10.)
 Horjul, hran. in pos. —500 (3. 10.) —800 (5. 10.) —800 (9. 10.)
 Hrenovice, hran. in pos. —2000 (10. 10.) —1000 (18. 10.)
 Idrija, ljud. hran. in pos. +3500 (5. 10.) +4000 (8. 10.) +607.06 (18. 10.) —1000 (18. 10.)
 Izlake, hran. in pos. +2000 (11. 10.) +4000 (22. 10.) +4000 (29. 10.)
 Jesenice, hran. in pos. +1000 (3. 10.) +1000 (4. 10.) +3000 (25. 10.) +2800 (29. 10.)
 Kanal, hran. in pos. —2000 (3. 10.) —4000 (11. 10.)
 Kandija, hran. in pos. —4000 (11. 10.) +8000 (30. 10.)
 Knežak, hran. in pos. —1000 (4. 10.) —2500 (13. 10.) —1000 (17. 10.)
 Kotor, hran. in pos. —6000 (16. 10.) —6000 (19. 10.)
 Komenda, hran. in pos. +600 (7. 10.) +2000 (9. 10.) +1900 (14. 10.) +572 (28. 10.)
 Kranjska gora, hran. in pos. —2000 (4. 10.) +6000 (21. 10.) +10.000 (28. 10.) +2000 (1. 11.)
 Krka, hran. in pos. +1200 (7. 10.) +2000 (15. 10.)
 Kropa, žreblj. zad. +1006 (1. 10.) +11.964.85 (7. 10.) +398.— (7. 10.) +62.10 (8. 10.) 62.91, 351.88 (13. 10.) +54.55 (4. 10.) +93.30 (10. 10.) +3000 (13. 10.) +73.80, (14. 10.) +1146.13, 109.90 (16. 10.) +207.— (16. 10.) +45.48, 104.40, 12.76 (18. 10.) +369.39 (17. 10.) +5.000 (16. 10.) +59.14 (16. 10.) +46.28 (20. 10.) +181 (23. 10.) +1.231.67 (20. 10.) +150.27 (21. 10.) +75.24. 489.66 (22. 10.) +364.45 (24. 10.) +1107.47, 41.46 (24. 10.) +397.64 (25. 10.) +53.33, 271.— (26. 10.) —2000.— (27. 10.) +48.76, 137.31 (28. 10.) +12.05 (29. 10.) +69.50, 7.75, 41.76 (30. 10.) +18.62 (1. 11.) +200.— (1. 11.) +31.91 (1. 11.)
 Laško, hran. in pos. +2000 (2. 10.) —1000 (13. 10.)
 Leskovec, hran. in pos. +500 (26. 10.) +500 (30. 10.)
 Ljubljana — Vzaj. podp. dr. —10000 (5. 10.) —10000 (10. 10.) —10.000 (13. 10.) +10000 (18. 10.) —15000 (21. 10.) —10500 (8. 10.) —10000 (24. 10.)
 Lukovica, hran. in pos. +1500 (8. 10.)
 Ljubno, hran. in pos. —7000 (3. 10.) —7000 (7. 10.) —18000 (20. 10.)
 Loškipotok na Taboru —3000 (16. 10.)
 Mali Lošinj +6000 (24. 10.)
 Marenberg, hran. in pos. +1000 (5. 10.)
 Medulin, hran. in pos. —1000 (7. 10.) —1000 (16. 10.) —2000 (24. 10.)
 Metlika, hran. in pos. —5000 (9. 10.) —5000 (27. 10.)

Mokronog, pos. +2000 (1. 10.) +2000 (2. 10.) —2600 (3. 10.)
+2000 (10. 10.) + 1000 (24. 10.)
Mošnje, hran. in pos. +1000 (12. 10.)
Naklo, hran. in pos. +1000 (1. 10.)
Planina, hran. in pos. +1600 (14. 10.) —1100 (21. 10.)
Polhov Gradec, hran. in pos. +800 (16. 10.) +700 (26. 10.)
Poljane, hran. in pos. +3112.93 (2. 10.)
Preddvor, hran. in pos. +1285 (5. 10.) —350 (7. 10.) +210
(22. 10.) +400 (27. 10.) +390 (29. 10.)
Preska, hran. in pos. —280 (2. 10.) +400 (6. 10.) +324 (28. 10.)
Pločice-Konavlje, hran. in pos. +1200 (24. 10.)
Pulj, hran. in pos. —3000 (18. 10.)
Punat, hran. in pos. +210, 3200 (8. 10.) +3100 (12. 10.)
+400 (13. 10.) +2900 (19. 10.) +100 (26. 10.)
+230 (27. 10.)
Radeče, hran. in pos., +4000 (5. 10.) +9000 (12. 10.) —4000
(14. 10.)
Rab, hran. in pos. —2000 (16. 10.)
Rečica, ljud. hran. in pos. +12000 (1. 11.)
Ribnica, hran. in pos. +3000 (1. 10.) —4000 (2. 10.) —4000
(7. 10.) —6000 (24. 10.)
Ricmanje, hran. in pos. —5000 (7. 11.)
Roč, društ. za šted. i. zajm. —2000 (24. 10.)
Rob, hran. in pos. +1500 (7. 10.) —500 (16. 10.) —500
(19. 10.) —1000 (23. 10.)
Rogoznica, seoska bl. —500 (7. 10.) —800 (23. 10.)
Rova, hran. in pos. +2700 (5. 10.) +2000 (12. 10.) +1000
(19. 10.)
Rovte, hran. in pos. —1000 (2. 10.)
Selce, hran. in pos. —4000 (6. 10.) —1500 (13. 10.) —6000
(28. 10.)
Semič, hran. in pos. —4500 (3. 10.) —6000 (10. 10.) —1000
(13. 10.) —2000 (24. 10.)
Senožeče, hran. in pos. +800 (16. 10.)
Sevnica, posojilnica +14.000 (29. 10.)
Slovenji Gradec, hran. in pos. +3330 (16. 10.) —1200 (25. 10.)
Smlednik, hran. in pos. +450 (1. 10.) +939 (13. 10.) +174
(29. 10.)
Sorica, hran. in pos. +500 (1. 10.) —1000 (10. 10.) +2500
(22. 10.) —7000 (25. 10.)
Srednjava, hran. in pos. —3000 (4. 10.) —4000 (17. 10.)
+224.60 (19. 10.) +2000 (27. 10.)
Staraloka, hran. in pos. +3000 (20. 10.) +1500 (27. 10.)
Stari grad, društ. za šted. i. zajm. —1.566.78 (4. 10.) —3000
(7. 10.) —3000 (12. 10.)
Stari trg, hran. in pos. —5000 (12. 10.)
Struge, hran. in pos. +1000 (15. 10.) —800 (18. 10.)
Sv. Ema, pos. in hran. dr. +800 (12. 10.) —410 (28. 10.)
Sv. Ivan, hran. in pos. +2000 (5. 10.) —1000 (16. 10.)
—1500 (23. 10.) +3000 (1. 11.)
Št. Jakob v Rožu +7000 (1. 10.)
Sv. Jakob ob Savi, hran. in pos. —2000 (9. 10.) +600 (18. 10.)
Sv. Križ pri Kostanjevici, hran. in pos. —4000 (24. 10.)
Sv. Križ pri Litiji, hran. in pos. —500 (4. 10.) +500 (14. 10.)
—1000 (20. 10.) +800 (28. 10.)
Sv. Jurij ob j. ž., hr. in pos. —2000 (3. 10.)
Sv. Jurij pri Kranju, hran. in pos. —400 (7. 10.) +500 (9. 10.)
—500 (20. 10.) +1000 (1. 11.)
Sv. Lenart, hran. in pos. +10.000 (5. 10.) +1000 (12. 50.)
+5000 (19. 10.) +9000 (26. 10.)
Šebrelje, hran. in pos. +500 (8. 10.) —500 (14. 10.)
Škocijan, hran. in pos. —1500 (14. 10.)
Škofjaloka, hran. in pos. +3000 (1. 10.) +1000 (5. 10.)
—1000 (9. 10.)

Šmarije, hran. in pos. —4000 (3. 10.) +3500 (17. 10.)
Šmartno pri Litiji, hran. in pos. —1000 (6. 10.) —1500
(7. 10.) —1000 (28. 10.)
Šturijske, hran. in pos. —1000 (18. 10.) —1000 (25. 10.)
Štokovci, društvo za šted. i. zajm. —2000 (2. 10.) —4000
(19. 10.)
Št. Ilj pod Turjakom, pos. —2000 (7. 10.) —1000 (18. 10.)
Št. Janž, hran. in pos. —200 (17. 10.)
Št. Jernej, hran. in pos. —3000 (13. 10.)
Št. Peter, hran. in pos. —900 (2. 10.)
Št. Rupert, hran. in pos. +1000 (7. 10.) +2000 (14. 10.)
+2000 (28. 10.)
Tomaj, hran. in pos. +2000 (21. 10.)
Tomišelj, hran. in pos. +5000 (11. 10.)
Toplice, hran. in pos. +1900 (2. 17.)
Trebelno, hran. in pos. +1200 (7. 10.) —5000 (14. 10.)
+1400 (14. 10.) +1500 (30. 10.)
Trnovo, hran. in pos. +205 (3. 10.) +4000 (7. 10.) —2000
(30. 10.)
Tržič, hran. in pos. +1000 (20. 10.)
Tržišče, hran. in pos. +3000 (6. 10.)
Tunice, hran. in pos. —500 (18. 10.)
Velike Lašče, hran. in pos. +400 (7. 10.) —1600 (13. 10.)
—10.000 (23. 10.)
Vipava, hran. in pos. —3000 (9. 10.) +3000 (9. 10.) +4000
(10. 10.) —3000 (12. 10.) —8000 (13. 10.) +7600
(24. 10.) —3000 (30. 10.)
Videm, hran. in pos. —400 (16. 10.) —700 (21. 10.)
Višnja gora, hran. in pos. +1500 (3. 10.) —9000 (12. 10.)
Vojsko, hran. in pos. +220 (16. 10.) —2000 (30. 10.)
Vodice, hran. in pos. +850 (3. 10.) —1100 (7. 10.) +1000
(14. 10.) —2300 (21. 10.) +1100 (28. 10.)
Vrhnika, hran. in pos. +12.000 (13. 10.)
Zagradec, hran. in pos. —2000 (7. 10.) +1000 (1. 11.)
Zagorje ob Savi, hran. in pos. +3100 (11. 10.)
Zatičina, hran. in pos. +5500 (5. 10.) +1500 (19. 10.)
Zg. Besnica, hran. in pos. —600 (19. 10.)
Zg. Tuhin, hran. in pos. +1500 (7. 10.) +1400 (28. 10.)
Žiri, hran. in pos. —2000 (10. 10.)
Žmin, hran. in pos. —7000 (28. 10.)
Žužemberk, hranil. in pos. +3000 (17. 10.)

P R E G L E D

poslovanja hranilnic in posojilnic na podlagi vposlanih mesečnih izkazov za mesec september 1905.

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Baderna	3248	11	2840	33	6088	44	60	—	290	62	2541	61	1002	37	78
Barban	4933	02	4695	17	9628	19	—	—	—	—	3376	—	170	—	281
Baška	80902	38	79075	17	159977	55	55605	20	29067	87	11660	—	4694	64	151
Beram	1647	23	1748	23	3395	46	1120	—	803	22	610	—	150	—	110
Blagovica	3328	16	2304	70	5632	86	2080	—	1350	—	940	—	400	—	164
Bled za blejski kot	7428	52	7564	65	14993	17	6045	—	3761	04	2300	—	970	—	131
Bloke	12707	—	4659	84	17366	84	1290	—	2049	97	2500	—	1130	—	328
Boh. Bistrica	13346	28	14185	15	27531	43	12447	05	4141	—	1100	—	160	—	78
Borovnica	16629	52	16401	09	33030	71	6140	—	6127	22	7730	—	960	—	274
Buzet ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cerklje	13427	70	12147	07	25574	77	6804	—	2782	75	3190	—	1500	—	252
Cerknica	38256	36	27878	93	66135	29	22426	—	18339	20	1960	—	3507	—	516
Cres	154438	11	148910	63	303348	74	42900	—	20805	46	25364	—	12845	89	367
Col	898	09	880	—	1778	09	670	—	420	—	460	—	—	—	58
Cirkno ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Češnjica	6388	25	6150	83	12539	08	2780	—	3390	—	1640	—	50	—	171
Čermošnice ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Čatež	7543	02	7480	12	15023	14	5619	98	80	—	100	—	1900	—	90
Črni vrh	6342	30	5704	38	12046	68	2214	—	2987	43	1002	72	2167	—	184
D. M. v Polju	2680	08	2805	40	5485	48	343	—	2800	—	—	—	20	—	33
Dobrepolje	20157	29	13545	84	33703	13	13436	—	7104	44	5700	—	1872	08	+6
Dobrunje ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dubrovnik	30815	40	30411	73	61226	16	6003	24	3403	73	2152	—	974	—	434
Dolsko	1563	94	1444	27	3008	21	1345	—	480	—	460	—	—	—	23
Domžale	6518	91	7462	85	13981	76	6344	60	3253	20	2140	—	74	—	198
Draga	4412	20	4371	46	8783	66	1460	—	1702	93	1600	—	—	—	?
Frankolovo	9936	97	3084	50	13021	47	7078	—	242	—	1335	50	1908	—	174
Fara pri Kostelu	5555	20	6690	—	12245	—	5265	—	400	—	2490	—	200	—	54
Gojzd	618	50	500	70	1119	20	406	—	267	—	220	—	—	—	5
Gore	1670	85	1535	52	3206	37	820	—	340	—	1195	52	—	—	79
Gorica cent. pos.	182991	72	182888	87	365880	59	47539	21	59238	43	15261	78	5999	15	994
Gorje	13825	91	10696	20	24522	11	4251	16	4377	44	5730	—	2800	—	300
Horjul	20378	04	19265	59	39643	63	4558	60	15364	90	3626	—	935	—	308
Hrenovice	5242	53	3403	77	8646	—	3040	—	1830	—	1560	—	220	—	+3
Idrija ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ig	18976	69	18032	94	37009	63	4277	—	8856	79	8970	—	2576	—	219
Izlake	6680	12	4598	69	11278	81	3742	—	3287	06	1240	—	900	—	212
Jesenice	10103	92	9395	26	19499	18	5816	—	1307	23	2060	—	2500	55	114
Kamnik	33309	61	30915	55	64225	16	14928	36	10200	34	12029	25	12278	96	764
Kanal	9772	92	10549	51	20322	43	9112	—	2296	13	1700	—	210	22	+1
Kandija	48013	36	46524	89	94538	25	24612	96	11233	11	34570	—	5481	34	1427
Kastelir	25262	75	24870	38	50133	13	15839	—	8874	52	15371	—	6100	—	183
Košana	5390	19	3992	13	9382	32	3887	59	1212	13	2780	—	155	—	387
Knežak	6018	22	7275	48	13293	70	2792	50	933	75	6210	—	1950	—	181
Kazaze ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kotor	75151	16	89272	59	164423	75	25763	10	6673	66	20590	—	1300	—	395
Komenda	6596	36	7152	90	13749	26	3323	26	2319	—	2300	—	—	—	49
Kranjskagora	5351	85	8862	67	14214	52	4144	—	2661	—	3700	—	720	—	292
Križevci	100364	60	95881	45	196246	05	78522	64	47484	79	26920	—	9530	31	256
Krka	7145	45	6118	85	13264	30	4970	—	880	—	3220	—	—	—	68
Laško	10921	67	13569	38	24491	05	3747	—	7210	41	274	—	1990	—	377
Leskovec	1508	80	1059	56	2568	36	803	—	150	—	885	—	615	—	280
Leskovica ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lindar	1011	30	891	46	1902	76	20	—	—	—	—	—	—	—	71
Ljubljana — ljud. posoj.	1405428	11	1440001	52	2845429	63	263238	68	286244	82	46078	68	12271	69	1949
„ — Vzaj. podp. dr.	294765	77	197139	40	491905	17	86717	08	57857	51	80500	—	16358	—	?
Lukovica	4739	15	2921	72	7660	87	3184	80	860	—	1400	—	—	—	56
Ljubno	16071	—	19912	—	35984	01	8338	—	6993	71	2800	—	6626	—	?
Loškipotok na Taboru	4559	46	3890	—	8449	46	2500	—	1140	—	930	—	1020	—	106
Mali Lošinj	56151	47	54001	83	110153	30	36046	24	21321	50	25250	—	6980	—	235
Marenberg ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Medulin	4421	23	4446	22	8867	45	2340	—	500	—	3585	01	1656	99	317
Mengeš	8003	25	8310	57	16313	82	4658	—	5869	75	2400	—	1000	—	407
Metlika	56277	47	53616	32	109893	79	26772	20	13861	46	9255	—	15821	09	+6
Mokronog	12886	58	12297	39	25183	97	11408	—	9394	95	2830	—	1068	—	176

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Mošnje	6948	51	5103	11	12051	62	6618	—	79	56	1000	—	—	—	123
Naklo	1412	—	2104	—	3516	—	805	—	1040	—	—	—	2	—	49
Oprtalj	1283	48	1133	77	2416	25	1200	—	631	35	480	—	—	—	257
Pišce ?															
Planina	3167	60	2100	—	5267	60	686	—	150	—	350	—	2400	—	122
Polhov-Gradec	6422	05	6452	69	12874	74	2588	75	939	87	4660	—	110	—	148
Poljane	11457	96	14233	10	25691	06	7431	—	9804	86	3400	—	480	—	391
Preddvor	4040	—	4049	—	8089	—	1195	—	643	—	2020	—	1790	—	54
Preska	2068	—	2004	14	4072	14	930	—	300	—	660	—	120	—	+1
Pločice-Konavlje	34358	88	32893	29	67252	17	20609	53	1501	39	35491	77	2942	78	79
Pulj	69786	18	60231	92	130018	10	44632	76	19029	35	18806	83	7325	37	+9
Radeče	33464	99	28761	31	62620	30	13225	35	13204	78	11001	—	6719	75	486
Rab	4072	75	4494	75	8567	50	2359	—	20	—	2474	—	1683	20	481
Rečica	18883	24	16315	51	35198	75	15737	—	4916	05	1200	—	2231	62	413
Ribnica	16118	17	20420	50	36538	67	5668	32	9289	02	7890	—	5050	—	322
Ricmanje	6434	18	6080	58	12514	76	20	—	—	—	2050	—	1224	—	184
Roč	8966	83	8191	63	17158	46	917	70	201	20	6643	08	959	24	229
Rob	6682	15	8444	—	15126	84	6134	31	2373	54	2000	—	—	—	191
Rogoznica	23601	10	23567	75	47168	85	2702	10	3785	69	15927	77	3699	07	113
Rova	8763	22	5885	57	14648	79	6572	16	1788	30	60	—	970	—	233
Rovte	10210	69	9932	73	21143	42	6493	33	5365	97	4550	—	720	—	197
Selce	8830	13	10024	40	18854	53	6365	—	7269	87	2570	—	240	—	309
Semič	7517	60	8241	74	15759	34	6059	—	5976	54	2150	—	200	—	+3
Senožeče	3813	62	3772	43	7586	05	800	—	—	—	2920	—	1000	—	307
Sevnica	15862	46	13475	90	29338	36	9511	40	4820	—	8540	—	3877	—	1929
Sinčaves ?															
Slov. Gradec	3211	54	3243	17	6454	71	3139	54	—	—	2000	—	—	—	17
Smlednik	2428	95	2427	69	4856	64	1523	—	380	86	1500	—	350	—	47
Sorica	4352	46	4720	66	9073	12	709	34	1819	33	2400	—	—	—	+2
Srednjava	12791	—	16224	—	29015	—	8273	—	9724	59	6300	—	612	—	376
Staraloka	7080	92	8426	63	15507	55	3760	—	3896	—	1400	—	400	—	220
Stari grad	104696	03	105442	22	210138	25	61450	—	4400	—	900	—	260	—	+4
Stari trg ?															
Struge	4294	62	3961	39	8256	01	1898	32	2418	75	220	—	31	07	52
Sv. Ema	1392	57	940	15	2332	72	450	—	—	—	340	—	634	—	138
Sv. Ivan	5536	32	3368	12	8904	44	1565	—	—	—	3140	—	—	—	98
Sv. Jakob ob Savi	22009	11	1903	74	3912	85	1300	—	992	94	400	—	400	56	141
Sv. Križ p. Kostanjevici	4059	27	19293	98	43353	25	16418	—	5070	—	14145	—	5426	—	13
Sv. Križ pri Litiji	6920	98	6780	75	13701	73	5507	50	329	48	640	—	1270	—	356
Sv. Jurij ob j. ž.	9095	74	10189	93	19285	67	5508	—	4313	37	3600	—	432	—	200
Sv. Jurij pod Kumom	1883	07	1550	—	3433	07	1676	—	520	—	30	—	200	—	42
Sv. Jurij pri Kranju	4197	25	4097	73	8294	98	589	—	3160	49	880	—	—	—	280
Sv. Kunigunda	4045	07	3242	65	7287	72	2526	50	1279	30	1037	35	400	—	88
Sv. Lenart	23762	94	19059	91	42822	85	14478	54	3390	73	4530	—	2236	30	1842
Šebrelje	2639	25	2443	62	5082	87	1282	92	447	62	426	—	663	—	105
Škocijan	14233	67	12359	17	26592	84	5221	20	5894	25	6340	—	610	—	697
Škofjaloka	5627	86	7347	93	12975	79	5051	18	2413	34	900	—	200	—	64
Šmarje	3141	83	2287	39	5429	22	2807	—	1438	—	800	—	200	—	237
Šmartno pri Litiji	3916	14	4096	75	8012	89	1357	—	2103	23	1920	—	400	—	210
Šturije	3405	40	4173	25	7578	65	1105	—	2063	57	590	—	720	—	?
Štokovci	7446	39	6163	90	13610	29	4000	—	—	—	5671	88	384	79	190
Št. Ilj pod Turjakom	9950	41	10142	84	20093	25	2537	90	2778	47	7318	—	1983	97	176
Št. Janž	1470	52	799	51	2270	03	1130	—	673	24	110	—	—	—	144
Št. Jernej	15118	71	15836	07	30954	78	3852	—	10025	89	5570	—	2029	—	+4
Št. Peter	20080	62	17202	53	37283	15	7241	80	8552	93	5324	—	1164	—	420
Št. Rupert	2921	79	3745	58	6667	37	2550	—	1787	59	660	—	231	66	?
Št. Vid pri Zatičini	27820	55	29116	50	56937	05	14161	50	16514	60	4500	—	950	—	402
Tinjan ?															
Tomaj	6524	43	3361	73	9886	16	6182	34	859	02	1100	—	200	—	?
Tomišelj	8736	62	5160	—	13896	62	2155	—	920	—	4240	—	1710	—	335
Toplice	6243	29	6229	03	12472	32	6040	—	1245	61	3180	—	120	—	71
Trebelno	16109	88	12585	63	28695	51	8117	75	6479	46	2980	—	3000	—	214
Trnovo	29518	47	27216	40	56734	87	9947	40	11846	66	12824	72	4878	88	715
Tržič	5696	15	4978	51	10674	66	3639	—	1362	66	2600	—	129	66	163
Tržišče ?															
Tunice	7495	26	6838	08	14333	34	5666	36	5670	36	1000	—	200	—	43
Velike Lašče	5366	53	3988	56	9373	04	2831	28	1105	12	900	—	640	—	179
Vipava	28020	95	29856	02	57876	97	7394	—	15129	55	14308	—	7900	—	1117
Videm	1641	—	2104	07	3745	07	280	—	1296	47	800	—	350	—	+1
Višnjagora	26047	99	26981	37	53029	36	13055	—	4097	26	8681	—	738	53	426

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	
Vojsko	660	96	614	80	1275	76	336	—	408	32	200	—	320	—	32
Vodice	3055	05	2258	66	5313	71	2013	—	675	—	1180	—	100	—	51
Vrhnika	18932	66	16719	83	35652	—	10910	20	8507	27	3555	—	1228	—	+1
Zagradec	4476	55	4777	44	9253	99	1500	—	3117	89	580	—	1460	—	150
Zagorje ob Savi	1062	85	1320	30	2383	15	1050	05	220	—	400	—	—	—	40
Zatičina ?															
Zg. Besnica	1006	90	912	54	1919	44	250	—	742	48	—	—	—	—	50
Zg. Tuhinj	4462	08	4059	21	8521	29	2907	—	1467	61	2560	—	556	—	177
Zrenj ?															
Žiri	11157	63	16725	62	27883	25	3540	—	1096	33	1270	—	530	—	254
Župa Raščane	844	65	821	57	1666	22	110	57	344	39	147	52	170	—	82
Žužemberk	18870	67	19193	15	38063	82	6332	—	6329	42	10841	47	1518	33	418

GOSPODARSKO BERILO.

Nova železnica in naše dolžnosti.

(Nadaljevanje.)

4. Živinoreja.

Vse panoge kmetijstva se dajo pri nas povzdigniti in morejo pomnožiti dohodke. Kmeta pa rešiti in mu stvariti stališče, ki se spodobi temu potrebnemu in vse ohranjajočemu stanu vsakega kulturnega naroda, more le umna živinoreja. Kakor sem že omenil, ni pričakovati, da bi se cene žitu posebno zvišale. Skoro gotovo bo žito še vedno ceneje, kar spričuje tudi letošnji žitni trg. Pri živini je pa ravno narobe. Žive živine še niso dozdej prepeljali čez morje za splošno porabo. Sveže meso pa vključ vsemu hvalisanju podkupljenih listov nima tistega okusa, niti iste vrednosti, kakor meso doma zaklane živine. Še manj je misliti, da bi se kdaj mleko, ali sirovo maslo moglo pošiljati preko morja v Evropo. Glede okusnega mesa in dobrih mlečnih izdelkov bo torej Evropa tudi za naprej le nase navezana. Gotovo pa je, da se mesa vedno več porabi.

Naraščaj mest in razvoj industrije so nepričakovano povzdignili konsum mesa. Delavci pri težkem delu morajo imeti tečno hrano, da prebitro ne izrabijo svojih moči, ostalo prebivalstvo je pa tudi spoznalo, kako dobra hrana je meso človeškemu telesu.

Še po deželi se poraba mesa vedno bolj udomačuje in razširja, kar je koristno za ljudsko zdravje, slabo pa, ker si ga mnogi privoščijo čez svoje premoženjske razmere.

Izvoz naše živine gre proti Trstu in Primorju. Severne dežele imajo veliko bolj razvito živinorejo, pa ne morejo niti za lastno porabo živine vzrediti. Vsaki teden pride do 3000 glav živine iz Ogerske na Dunaj. Na Primorju se nam ni bati konkurence. Mesta Trst, Reka, Opatija, Pulj in dr. se vedno

bolj razširjajo; njih bližnje ozadje ni posebno ugodno za živinorejo in preneznatno pokriti veliki konsum. Kakor vse kaže, se bodo cene živini še vedno dvigale.

Mnoge pa skrbi, kam bomo z mlekom, maslom in sirom, če se bodo vedno ustanavljale nove mlekarne. Vsaka že obstoječa mlekarna ima pri ustanovitvi sosedne mlekarne strah, da ji zna delati konkurenco pri odjemalcih. Ali je ta strah opravičen?

Ko so na Nemškem osnovali velike mlekarne, so imeli mnogi strah, kam bodo z mlekom? Nemška živinoreja se je povzdignila, poraba mleka in masla pa še bolj, tako, da se mora skoro tretji del konzuma mlečnih izdelkov, ki se tam rabijo, od drugod uvažati. Tudi v naših krajih se bo poraba mleka gotovo dvignila. Saj je mleko najceneje živilo. Profesor Soxhlet je primerjal mleko z drugimi živili in prišel do zaključka, da ima 1 liter mleka toliko beljakovin (proteina) v sebi, kakor 200 g telečje pečenke brez kosti; 1 liter mleka ima vrh tega toliko sladkorja ali hidratov, kakor 200 g krompirja ali pol druga žemlja in toliko toščice, kakor je potrebna, da se opravi 200 g krompirja. Če je mleko posneto ima vse snovi v sebi razen toščice, torej kot hrana ravno toliko izda, kakor 200 g teletnine in 200 g soljenega krompirja. Gotovo še ni nikdar nobeden zdravnik ne kemik priporočal, naj se mleko nadomesti s čajem ali čokolado. — Vse mleko, katero se dobiva pri kmetijstvu se seveda ne bo moglo prodati po mlekarnah. Čemu tudi? Saj se lahko izdeluje maslo in posneto mleko doma porabi. Surovega masla skoro gotovo ne bomo nikoli toliko pridelali, da ga ne bi mogli prodati, če bo kakovost res dobra. To ve vsak, ki pozna razmere mlečnega trga. Za samo smetano morejo mlekarne plačati 6—8 vin. liter in posneto mleko vrniti. Posneto mleko je vredno 5 do

6 vin. Lahko se vsiri za domačo porabo. Posneti sir ima 35⁰/₀ beljakovin, toraj 25⁰/₀ več kot mastno meso; napravi se lahko skuta, kakor jo delajo Bohinjci in povsod po planinskih deželah, ki je s krompirjem ali kruhom ena najbolj tečnih jedi. Kako dobro bi bilo, ko bi pri nas vpeljali, kar so začeli na Bavarskem, da bi pripravljali posneto mleko s posebnim načinom kisanja (Säurewecker) za eno najboljših ljudskih pijač. Tako bi se najložje omejilo nesrečno žganjepitje, ki izžema in vničuje vse gospodarske moči našega ljudstva. Znana resnica je, da ljubitelja mleka ne mika žganje.

Posneto mleko je prav dobra hrana za živino, posebno prašiče. Mlada živina bo brez mleka v rasti in okostju zaostala. Z mlekarnami pride v kraj mnogo denarja, pa tudi vsestransko urejene gospodarske razmere.

Ko bi zaradi posebnih razmer ne kazalo izdelovati masla, je sirarstvo ravno tako plodonosno. Sir ima v sebi več redilnih snovi, kakor meso. Pri nas se ga porabi vedno več in uvažajo se celi vagoni iz družih dežel. Kolikor mi je znano, se proizvaja na Kranjskem do 150.000 kg sira in še ta se mora večinoma v tuje kraje pošiljati, ker domači trgovci rajše na tujem kupujejo. Večina bohinskega sira, ki je skoro ves čisto masten, gre v Primorje, vsako leto tudi na Tirolsko. S Tirolskega ga pa dobivajo naši trgovci po znatno višjih cenah velike množine. Letos je odličen zastopnik prodajal tuj sir po Slovenskem iz nekega Štajarskega mesta po Kranjskem, več tisoč kilogramov bohinskega sira se je pa prodalo v ravno isto mesto po veliko bolj zmernih cenah.

To so nezdrave gospodarske razmere, ko se med sabo ne poznamo in ne vemo, kaj imamo in kaj zamoremo. Vsekako je pa resnično, da ima ravno živinoreja zaradi vedno višje cene živine in mlečnih izdelkov pri nas lepo prihodnost.

Kakšna je pa živinoreja pri nas, nam najbolj pojasnijo statistični podatki.

Kranjska ima po zadnji štetvi izmed 9955 km² 17·2⁰/₀ travnikov, 1·37⁰/₀ planin in 15·7⁰/₀ pašnikov torej je 34·27⁰/₀ vsega sveta porabljenega le za živinorejo. Res je, da se zelo veliko polja porabi za deteljo, živinsko krmo. Pri tem ima naša dežela 253.839 goved, 75.000 konj, 497.923 prašičev. Primerjajmo te številke z drugimi deželami. Zelo podobna glede klimatičnih razmer je naši deželi Bavarska, ki meri 75.860·9 km² je torej 7·6 večji kot naša dežela in ima 6.176.057 ljudi. Od skupnega sveta je bilo 17·1⁰/₀ travnikov in 3·4⁰/₀ pašnikov. Živine je bilo: goved 3.469.163, konj 386.642, prašičev 1.757.156. Ko bi računali po svetu, ki se porabi za živinorejo, moralo bi se imeti pri nas vsaj 600.000 goved in temu primerno tudi drugo živino.

Badenska meri 15.181 km², je torej za dobro polovico večja od naše Kranjske. Ima le 13·9⁰/₀ travnikov in 3·9⁰/₀ pašnikov. Ta dežela ima vključ temu, da je poljedelstvo še veliko bolj razvito in prinaša kmetom več kot živinoreja, 651.754 goved 75.000 konj in 497.923 prašičev. Kdor to resno premisli, mu bo hudo, kje smo še mi! Kako daleč, daleč smo ostali za drugimi! Mislimo, da je že zadosti, če se osnuje nekaj mlekaren in mleko v malem prodaja. Pridenimo tem številkam še važno resnico, da je goveja živina na Bavarskem in Badenskem druga k drugi še enkrat toliko vredna kot pri nas naši repi. Na kako stopinjo bi se dala povzdigniti naša živinoreja, ko bi to bolje razumeli.

Isti rezultati se nam pokažejo, če primerjamo naše poljske pridelke s pridelki drugih dežel. Kakor piše profesor Orožen (Vojvodinja Kranjska str. 215) se pridelava v Kranjski na ha 8·6 q pšenice, na Bavarskem pa 16·46 q; rži pri nas na ha 7·2 q, na Bavarskem 15·47 q; ječmena pri nas na ha 8·2 q, na Bavarskem 17·56 q (glej Herder Lexikon I. str. 1224.)

Mogoče, da so uradni podatki iz naših dežel malo nezanesljivi, vendar je gotovo, da se glede porabe zemlje z drugimi niti primerjati ne moremo. Rodovitna dežela lastnih otrok ne more rediti. Na tisoče najboljših sinov si mora vsako leto onstran morja sreče iskati, ko je znano, da iz dežel, kjer sta poljedelstvo in živinoreja na visoki stopinji, izseljevanja skoro ne poznajo. —

O zemlja predraga, zemlja domača, zdaj imaš grob komaj za nas.

Vinoreja in kletarstvo.

Letošnji vinski pridelek v slovenskih pokrajinah.

Vključ letošnjemu, za normalni razvoj trte zelo neugodnemu vremenu, je vinska letina povprečno dobro izpadla. Le tam, kjer je peronospora močno nastopila in kjer je vsled hude poletne vročine solčni ožig vse listje opalil in koder je tudi toča padala, je slaba letina in tudi vino iz takih trt je bolj šibko in kislo. Drugače se mora trditi, da je vino na Kranjskem in Sp. Štajerskem, kakor tudi na Goriškem, glede kvalitete prav zadostljivo.

Seveda je to zopet mnogo odvisno od trt in zlasti od spravljavanja v jeseni. Čeravno kletarstvo kolikor toliko povsod precej napreduje, vendar je še prav veliko vinogradnikov, ki se drže svojih starih načel, od katerih se le z dragimi skušnjami ločijo.

In ravno letošnje leto, ko se je moralo trgati večkrat, celo v deževnem vremenu, ko je grozdje ponekod jako gnilo, utegne marsikateri, ki je ob trgatvi površno postopal, ki ni natančno zbiral vse

gnilo in nezrelo od zdravega, ter poslednjega samega zase stiskal, doživeti pozneje neprijetno presenečenje.

Že mnogokrat smo omenili, da je površno spravljanje ob trgatvi največ krivo, da se vino pozneje počasi in slabo čisti ter da kaj rado spremeni barvo, če pride z zrakom v dotiko. Z vinom, ki kaže tako neljubo nagnjenost, je treba vsaj pozneje oprezno ravnati, da se pravočasno in popolnoma izločijo iz njega snovi, ki povzročajo kalnost in spremembo.

Pri mladih vinih se to doseže jednostavno s pretakanjem novembra oziroma decembra in pozneje še spomladi meseca marca ali aprila, v snažen zažvepljan sod.

Pri letošnjih vinih ne bo toliko takih sprememb radi tega, ker so ista precej močna in ker imajo tudi dovolj kisline; nekatere celo preveč.

Letošnji mošti so imeli po Dolenjskem in Sp. Štajerskem povprečno 15—17% sladkorja po klosterneuburški moštni tehtnici, boljše vrste zase kakor rulandec, rizling, burgundec, traminec, silvanec itd. so imeli 17 do 19 in celo 20% sladkorja, kar je za te kraje prav veliko.

Po Vipavskem in Goriškem so pa imeli mošti navadnih trt od 16—18%, boljših vrst pa 19—22 in celo do 24% sladkorja. Vina iz takih trt so jako močna in tudi stanovitna.

Žal pa, da se vinska kupčija v teh krajih, namreč po Vipavskem, nič kaj posebno ne razvije, čeravno so cene jako nizke. Navadna vina se dobe po 26—32 K, boljša po nekoliko višji ceni, a slabjša pa celo po 25 K 100 litrov.

Tod je tudi še več sto hektolitrov starega vina, ki se istotako po ceni oddaja že radi primanjkanja prostorov.

Da je kupčija po Vipavskem tako mrtva, so veliko krivi posestniki sami, ker nimajo pravega kupčijskega duha. Komaj pride v vas par trgovcev, pa že prično vsi vinogradniki višati cene, tako, da nazadnje vse kupce zbegajo. Ravno vinogradniki, ki so mnogo oddaljeni od železnic, bi morali biti v tem oziru jako previdni.

Mnogo bolje se razvija vinska kupčija po Dolenjskem in Sp. Štajerskem. Dan za dnevom dohajajo kupci koj po trgatvi in tudi vinske sejmove obiskujejo tod prav radi in vselej se sklenejo dobre kupčije. Letošnji Dolenjci se prodaja po 34—52 vin. liter. V nekaterih vaseh se je že vse vino razprodalo.

Vsem posestnikom-vinogradnikom, zlasti revnejšim, ki imajo slabe od doma oddaljene kleti in ki denarja krvavo potrebujejo v pokritje dolgov in drugih potrebščin, bi nasvetoval, da skušajo svoje vino čimprej spraviti v denar, če tudi po nekoliko nižji ceni. Že s tem, da mu ni treba vina pretakati, pridobi mnogo, ker pri vsakem pretakanju gre znatna množina v zgubo in razun tega treba sode, dokler še

mošt ni popolnoma pokipel, vedno dolivati, ker v prvih 2, 3 mesecih mošt oziroma vino najbolj kipi. X.

Kop, gnojenje in rez v jeseni.

V krajih, kakoršni so pri nas na Slovenskem, kjer so raznovrstne panoge kmetijstva zastopane, se delo kopiči na spomlad tako skupaj, da marsikateri kmetovalec ne ve, bi li prijel za to ali ono. Vsako je treba izvršiti in zakasnenje enega ali drugega dela se maščuje. Delavskih močij pa v pomladi primanjkuje, ker se vsestransko razdele.

Ne bode torej odveč, na tem mestu razmotrivati, katerih opravil, ki so pri nas na spomlad v navadi, se lahko vinogradar že v jeseni razbremeniti.

Umni poljedelec dobro ve, da je jesensko globoko oranje velike važnosti, takorekoč pol gnojenja. Kar pa velja za poljedelca, gotovo ni napačno za vinogradarja. Torej tudi slednji lahko in naj svoj vinograd namesto v spomladi že v jeseni globoko okoplje in pri tem tudi rosne, to je gornje korenice odstrani.

V jeseni prekopana zemlja se vsled dobre prezebe bolje razkroji, postane torej rodovitnejša. Različni trsni škodljivci, ki so si že ob tem času poiskali, bodisi pod listjem ali grudami, mirno zavetje, se pri tem opraviu deloma pokončajo. Nadalje ugonobi mraz mnogo plevela, ker pride njegovo korenje pri kopi na površje.

Jesenska kop se že vsled navedenega na vsak način priporoča, razven tega pa ne pridemo na spomlad zavoljo pomanjkanja delavcev tako hitro v zadrego, ker nam ni treba tako zgodaj in ne globoko kopati.

V enoletnih nasadih seveda ne kaže v jeseni tako globoko kopati, kakor v starih, ker bi itak znale posebno v hudi brezsnježni zimi, nežne korenice vsled mrazu trpeti.

Pa ne samo kop, ampak tudi gnojenje, bodisi z hlevskim ali umetnim gnojem (izvzemši čilskega solitra) se lahko v jeseni vrši in oboje delo ob enem opravlja. Naj bolje je, da se gnoj, kakor na polju, raztrosi in podkopa, ker tako dobe trte povsod enakomerno množino redilnih snovij. Resnica je pa, da se pri tem načinu gnojenja plevel močno razvija, a temu je moči z poznejšim prekopanjem in pletvo v okom priti.

Istotako lahko pričnemo v jeseni z režnjo, seveda samo tam, kjer se ni bati, da bi trte od hudega mraza pozeble.

Nekateri vinogradniki so za jesensko, drugi za pomladansko rez in navedajo vsaki svoje, utemeljene in neutemeljene vzroke. Vsaka ima nekaj ugodnosti za se, pa jesenska več nego pomladanska. Kjer se torej ni bati hudega mraza, naj se reže v jeseni.

A ugodnostij jesenske rezi so lahko deležni tudi oni vinogradniki, kateri imajo pred mrazom strah, ako režejo dvakrat; v jeseni naj odstranijo vse one trsne dele, katere bi itak morali i na spomlad odrezati, to se pravi pustijo naj cele samo tiste mladike (k večjemu dve, tri več), katere mislijo potem na spomlad narezati bodisi na čepe reznike ali šparone (bike, napnence) itd.

Da je taka dvakratna rez velike važnosti stoji na dlani, ker

1. se delo, ker je na dalj časa razdeljeno, opravi z manjšim številom delavcev, torej lažje nadzoruje.

2. Izbrati je lahko samo boljše in v režnji izurjene delavske moči.

Mali posestnik si bode obrezal svojo gorico na ta način sam.

3. Ker je v jeseni več časa, se da lahko režnji, oziroma vsakemu trsu večja pozornost. Ni toraj mogoče takih pogreškov delati, kakor v spomladi, ko se večinoma mudi delo hitreje izvršiti.

4. Je končna rez na spomlad lahka in hitro gotova, kar je velikega pomena, ker jo lahko izvršimo tam, kjer se nam je bati pomladanskih mrazov in pa pri nerodovitnih trtah bolj pozno ter pride to posebno pri večjih vinogradih v poštev. V slednjem slučaju, to je pri končni, pozni režnji, se trs tudi ne solzi tako močno, ker smo že v jeseni odrezali nepotrebne dele trsa in so se tiste rane že zasušile.

Iz navedenega je torej razvidno, da je jako priporočljivo v jeseni kopati, gnojiti in po mogočnosti rezati, ako nam le vreme dopušča, ker razven, da si delo za spomlad olajšamo, nam nudi izvršitev teh opravil v jeseni tudi druge ugodnosti. Z.

Pomanjkanje kolja.

Tembolj kot napreduje prenavljanje naših, po trtni uši uničenih vinogradov, tembolj se čuti pomanjkanje za gorice sposobnega kolja. Hrastovega ali kostanjevega dostikrat že za drago ceno ni več dobiti. Večinoma smo navezani na kolje iz mehkega lesa (šilovja, katero pa je, izvzemši mecesnovega manj trpežno in tudi to postaja itak od leta do leta dražje in redkejše). Mislim, da ne bode torej odveč na tem mestu malo premišljevat, kako bi se dalo pomanjkanju kolja priti v okom.

Kateri se ne more ali noče posluževati žice, ki mu nadomesti kolje v vinogradu, bode pač moral sam začeti potrebno kolje doma pridelovati. Treba mu bode narediti takoimenovane koloseke ali gaje. Po nekod jih itak že imajo, samo, da so v njih vse vrste lesa, kakor hrasti, kostanji, leskovina itd. zmešane. Koder jih pa ni, ne bode gotovo težko, posebno ti-stemu ne, ki ima več kakor samo vinogradno zemljo, v to primeren prostor najti.

V takem koloseku ali gaju je seveda umestno izmed za kolje sposobnih dreves pomnoževati tisto vrsto, katera hitro raste, dá mnogo trpežnega kolja in pa, ki ni, kar se zemlje tiče, izbirčna.

Med drugimi zasluži pač akacija v prvi vrsti, da se jemlje v poštev, ker ona glede zemlje ni izbirčna; njej ugaja, izvzemši močvirne, vsaka druga zemlja, raste precej naglo, a njen les je trpežnejši od hrastovega.

Za sajenje nam lahko služijo prst debeli kore-ninski izrastki, katerih akacija mnogo požene, ako pa teh ni dobiti, si bomo pomagali s semenom, ka-tero je v vsaki trgovini semen na prodaj. Iz $\frac{1}{2}$ dkg semena je mogoče pridelati sajenk najmanj za eden oral. Seme posejemo na pripravno gredo in kakor sploh vse setve, negujemo i te rastlinice, dokler niso dovolj močne za presaditi na stalno mesto. V navad-nih razmerah bodo pa tretjo pomlad že sposobne za presajenje.

Da se doseže dovoljen uspeh, je, kakor pri vseh kulturah, tudi pri tej, prostor kamor bomo akacije zasadili, primerno pripraviti. Kazalo bode torej pred zimo pol metra široke in okoli 40 cm globoke, ter 2 m drug od drugega oddaljene jarke izkopati. Na ta način zrahljamo zemljo in jo izpostavimo zimskemu mrazu, da prezebe, ter rodovitnejša postane.

Na spomlad pa zgrnemo izkopano zemljo nazaj v jarke in ji pri tej priliki primešamo, posebno ako je bolj rodna, nekaj dobre zemlje ali sprhnelega gnoja, ter jo pustimo nekaj dni, da se vsede; potem pa lahko pričnemo saditi.

V sredini vsake take riže pride ena vrsta akacij, katere naj bodo $\frac{1}{2}$ m ena od druge oddaljene. Za eden oral bomo rabili torej približno 5600 koma-dov sajenk.

Prve dve leti po sajenju je sadike obvarovati plevela in zemljo rahljati; kazalo bode torej med vrstami saditi krompir, repo, sploh okopavine, sicer bi se marsikateremu zdelo nepotrebno in predrago samo akacije okopavati. S primernim prirezavanjem in oklestenjem postranskih poganjkov se dosežejo lepa, ravna debela in kadar so ista dovolj dolga in močna, t. j. za kolje sposobna, kar bode okoli v četrtem letu, jih posekamo.

V poznejših letih lahko gaj razredimo in si vzgojimo drevesa z nizkimi debli, ter tako, kakor pri vrbah veje, kadar so dovolj močne, to bode vsako tretje ali četrto leto, odsekamo. Mogoče pa je tudi že takoj od začetka, nizkim vrbam (z glavo) podobna drevesa vzgajati.

Sploh se mora posamezniku prepustiti njemu ugodnejšo pot zadeti.

Pa ne le v nalašč zato pripravljenih gajih, ampak tudi ob mejah, kjer sedaj ničvredno grmičevje stoji, bi se dalo na ta način kolje pridelovati.

Posekano kolje je strebiti, obeliti, in tako zložiti, da se lahko posuši, ter obtežiti, da se ne zvije. Priporoča se tudi, še svežega v 5°/_o raztopini bakrene galice namakati. Tako ravnanje ga naredi izvanredno trpežnega.

Iz navedenega je razvidno, da nam je mogoče pridelati kolje za domačo porabo, ja še celo za prodajo. Odjemalcev nam za tako blago manjkalo ne bode.

Po vrhu pa čebele kaj rade akacijino cvetje obiskujejo in ker te male živalice vploditev rastlin zdatno pospešujejo, je povzdiga čebeloreje v sadje in vinorodnih krajih kaj velikega in važnega pomena.

Naprava akacijinih kolosekov omogoči torej vsestranske koristi.

Z.

Sadjereja.

Baumanova rejneta.

Med rudečimi rejnetami stoji Baumanova na prvem mestu. Dolgo časa ni svet poznal velike vrednosti tega kosmača za izvoz ali eksport; še-le v novejšem času imamo tudi velike nasade te jablane. Na severnem Českem se je to jabelko tako priljubilo, da tamošnji sadni trgovci predlagajo, naj se v zato primernih legah nasaja izključno le Baumanova rejneta.

Jabolko je bolj ploščnato in srednje debelo.

Lupina je na solnčni strani, kot bi bila prevlečena z leporudečim lakom, včasih pa tudi malo progasta; v gorkih legah dobimo poleg rudeče barve pogostoma zlatorumeno temeljno barvo. Zori notri do pozne zime.

Veliko vredna je ta vrsta zavoljo svojega trdnega mesa in trdne lupine, ki dajeta ravno Baumanovi rejneti značaj in sposobnost eksportnega blaga I. vrste. Temu jabolku bi vožnja v prostih železniških vozovih ali pošiljanje v sodcih prav nič ne škodovala in to je izvanredno velikega pomena, kajti znano je, da za prosto naloženo sadje (nezapokano) v vagonih ni treba plačati nič carine na meji.

Drevo raste s prva močno, pozneje pa popušča, ker izvanredna rodovitnost jemlje moč lesu. Važna za nas je trpežnost tega drevja proti zmrzlini in raznim boleznim. Listje je značilno temnozeleno in bleskeče, po tem lahko že v drevesnici razpoznamo Baumanovo rejneto od drugih vrst. Zavoljo velike in zgodnje rodovitnosti je Baumanova rejneta tudi zelo pripravna za pritlično drevje; krasen je pogled kordona navezanega z rudečim sadjem. V gorkih in srednje gorkih legah se dobro oponašajo tudi visoka debela; mokrota mu je zelo nevšečna. Da postane sadje debelo, moramo skrbeti tudi za primerno gnojenje.

Perutninarstvo.

Zavrtnikov zaklad.

a) „To bi moral biti pa vendarle narobe svet, da bi ne dobila svojih jajec“, ropota Nikoltihova Mica. Zavrtnikova sosedica ob ograji, na oni strani, pa stoji ponosno in korajžno Hana, Zavrtnikova žena in se smeja hudi sosedu. „Jajca hočem imeti, ki jih naša črna čopka vedno znaša v vaše svislj, ali pa zdrobim vaši kuretini vse kremplje! O, taka nesramnost! I, seveda, naša jajca se vam prav dobro obsedajo z debelimi mastnimi ocvirki, ti lakota ti!“ tako grmi naprej Nikoltiha in zdeluje na vse pretege Hano kar po ustah. Seveda ta tudi noče ostati nobene dolžna in ženščini kokodakata in tulita po vrtu, kot bi bil obe ravnokar trikrat zaporedoma pičil modras — zavoljo jajčkov, ki jih čopka raznaša!

b) „Če se mi vaš petelin še enkrat pritepe čez svinjakovo streho na naše dvorišče, mu pri tej priči zavijem vrat“, razgraja tam-le stari bivši župan in vrže polence za Kimpeževim petelinom, ki se hodi vsaki dan ženit k županovim kuram in spreminja lepe, prave kihin-kina kokoši v čisto navadne, kmečke pute!

c) „Nace, odveži no hitro Filaksa, da izžene kokoši iz zelenjadnega vrta; to prokl... seme vedno šari in brska po gredicah, izkoplje vse mlade ravno vzkaljene kumarice, požre vse seme, da ne dobimo na zadnje ne peresca solate, ne oblične od kumare!“ tako vpijejo mlinarjev rejeni oča, ki so si bili ravno privoščili v gornji čumnati urico po kosilu za počitek.

d) „Put! put! put!“ kliče Jerajeva Kristina in stresa iz predpasnika svojim ljubljankam ječmena, ki ga je bila ravnokar skrivaj prinesla izpod strehe, da bi njen stari ne videl. Toda, o joj! Pumf, in ves ječmen leži na tleh, stari jo je opazil in s prvim udarcem po predpasniku leži vsa krama na tleh, stari pa bere levite, dolge in hude, da se maje dvorišče in hlev in drvarnica!

Stari očka-ded si baše pipico pri oknu, vidi kaj se godi zunaj, stopi semkaj in mrmra na glas:

Kdor hočeš 'met' zgubo, ne veš pa kako,
Nabav' si perjadi velik' na glavo!

To je seveda samo olje v ogenj! Tri dni ne spregovorita gospodarja niti besedice med seboj in vsega tega je kriva samo ta strupena golazen, ta kuretina!

Tako se godi v resnici. Ded ima prav. Po naših kmetijah delajo kokoši samo škodo za škodo, dobička ne dajo nikakega in gospodarja stane vsako jajce iz njegovega hleva dobrih 20 vinarjev, vsako pišče pa, ki ga skuha žena o večjih praznikih ali pa opraži v rižu, ga stane 3 do 4 K. Lepa hvala za tako kuhinjo!

In vendar, vendar bi bilo lahko ravno kokošarstvo prava zlata jama za našega kmeta! Milijoni in

milijoni jajec se potrebujejo po svetu, posebno v večjih mestih in takih je več blizu nas: Trst, Gradec, Dunaj. Jajca se dobro plačujejo in kmetje na Laškem, Francoskem, Danskem, Švedskem, ki se razumno pečajo s kokošarstvom, so premožni ljudje, imajo lepe, zale hiše, se lepo čedno oblačijo, dobro živijo in še vsako leto denejo na stran lepo svotico!

Da, oni kraji na Laškem in Francoskem, kjer močno redijo perutnino, se v resnici odlikujejo od drugih sosednjih krajev po lepoti in blagostanju in ne poznajo bridkega uboštva in skrbi slabih letin.

No, povejte mi Zavrtnik, ali ni sramota za nas, ako mirno gledamo, kako tujci preskrbujejo naša velika mesta z jajci, vlečejo denar iz države, mi pa bengljamo sem in tje; slabo se nam godi! Žito nič ne velja! Denarja od nikoder, davke je pa vendar-le treba plačati!

Oče Zavrtnik, prinesite vendar par cepcev s poda, da pošteno premlativa in premikastiva tiste kmetovalce, ki nočejo odpreti oči in videti, kje in kako bi se dalo kaj zaslužiti in ki nočejo poprijeti tam, kjer je vredno! Le udri po njih, oča Zavrtnik, udri, udri, mah na mah!

V boljših trgovinah graških in dunajskih vidiš viseti pularde, to je, na Francoskem spitane piščance in en komad stane, sveti Nepomuk, 10 do 15 K in za naše piščance plačajo v največji sili komaj K 1·20 do K 1·80!

Tudi zunaj po širokem svetu so na glasu le laška in danska jajca in če hoče kak avstrijski veletrgovec poslati jajca na pr. na Angleško, jih mora poslati skozi Dansko, da Angleži mislijo, da so jajca danska, kajti naših nihče ne mara, jajčki so majhni in drobni, neenaki, mešanica!

Veste kaj, oče Zavrtnik, vi ste pameten možak, vi hodite vedno z veseljem v vaše kmetijsko in izobraževalno društvo, imate celo par kmetijskih časopisov doma — vaš sin obiskuje kmetijsko šolo na Grmu, oče Zavrtnik, veste, ta stvar se mora kako presukati, ali pa — nevem kaj bova počela z našim kmečkim ljudstvom.

Toda, kako naj se to zgodi? Kako, vprašas? No, oče Zavrtnik poslušajte! Lepo tiho se vsedite tje-le na klop pri peči in poslušajte pobožno z razumom list o kokošarstvu.

1. Da dobite veliko jajec, morate imeti tudi kokoši, ki zneso veliko jajec, ki neso skozi celo leto, vsaka kokoš na leto tako-le kakih 200 komadov. Naše navadne kokoši, španjolke, kohinhina in brama-putra in kakor se še imenuje vsa ta beračija, so za lego jajec ravno toliko vredne, kot vaš volek za molžo. Vso to ropotijo mi spravite proč z dvorišča, v lonec na ognjišču in s tem basta!

Veliko jajec, cele košarice polne jajec, zležejo le laške pute. To so živali, ki imajo rumene noge,

rumen kljun, lep, rudeč greben, ki je pri putah poobešen, pri petelinih pa stoji po koncu. Če so že živali rumene, črne, srebrnopisane ali skobčevega perja, to je nazadnje že precej vseeno, toda rumen kljun in poobešen greben morajo imeti vse, če hočejo biti prave italijanke, dobre jajčarice, ki neso velika, lepa jajca skozi celo leto.

Taka jajca za valjenje dobiš na prodaj v mnogih krajih, le oglej se na spomlad nekoliko po inse-ratih v časopisih, lahko si pa nabaviš tudi naravnost pravega laškega petelina z družinico 2 ali 3 put.

Laške pute so v piči zelo malo izbirčne, rade vodijo piške, rade smukajo zeleno travo in najdejo zunaj vsako zrnco in črvička; toda kurja staja mora biti suha in brez prepaha, vse palice, na katerih sede, morajo biti v enaki višini, po tleh mora biti posut pesek ali lesno oglje (ali pa oboje) sem in tje je zelo dobro poštupati tudi troho žveplenega prahu zoper golazen. Gnjezda lepo drugo pri drugem, enako visoko in v snagi.

Če pa imate, ljubi Zavrtnik, morebiti vendarle prav dobre domače kokoši, tedaj pobite samo petelina in vse malovredne pute, ostalim pa preskrbite dobrega, laškega petelina.

Tako si preskrbite mlad zarod, od katerega pa vse mlade petelince prodajte ali pa opohajte doma. Čez 2 leti pa vzemite mladega domačega petelinčka za petelina in stari, kupljeni lah roma na raženj. Na ta način dobite lepo perjad na dvorišče, samo tuji petelini ne smejo k vam. Zato bi naj bili vsi kmetje v vaši vasi tako pretkani, da bi imeli laške peteline in pute, da bi potem vsaki teden peljali parkrat skupno jajca na kolodvor, zato pa prinesli domov cekinov!

To bi bilo lepo! To bi se hahljala potem stara Kristina, ko bi videla v omari škatljico polno samih 10 K cekinov, ki jih je potegnila za jajca. Da, da, denar za jajca in mleko, majka Zavrtnikova in druge slovenske gospodinje, to je denar, ki najlažje prifrči v hišo. Samo prav morate ravnati, da vlovite tega jajčjega škratelnja! Storite tako, kot stoji tukaj in kmalu bo škratelj pri vas! Dotlej pa: Bog vas obvar!

Vaš Joža Nergé.

Splošno.

Napravite testament!

Staro leto bo naredilo svoj testament. Kaj pri-nese novo leto, ni znano; vsi upajo, upajo najboljše!

Da, oporoka! V vas se pripelje kočija; notri sedita dva moža, črno oblečena. Skozi vrata na podu gledajo ljudje za njima: ženske hite pred vežo in gledajo radovedno za vozom. Od sodnije voz je. Stari Novak umira, treba je že bilo klicati sodnijo, sta-remu Novaku je zelo hudo.

I kaj ste pa tako žalostni, prijatelji! Vi ste taki, kot bi prišli naravnost iz Kleka od ponočnega plesa! Čemu se pa Karolina tako joče?

„Vašega praga ne prestopim nikdar več, dokler bom na svetu“, zakriči ravno zdaj sestra bratu nasproti in zraven se usuje še toča besedij, ki jih ne moremo ponavljati. Trpko sovraštvo je nastalo mej brati in sestram in brezbožna zavidnost navdaja najbližnje sorodnike!

„Vaš rajni oče je bil pač blag mož, škoda, da je moral tako zgodaj pod zemljo“, pravi na potu v cerkev grede Božidar Tomažu. — „Za samega vraga“, vzklikne Tomaž, „mika me, da bi svojega očeta še v grobu — preklinjal, na me ni čisto nič mislil, vse je starejši — požrl!“

„No, koliko si pa dobila dedščine, Mina“, po-prašuje z zavidom Katarina, „saj je sodnija vendar vse natančno popisala in včeraj na dražbi se je nabral precej lep kupček denarja za vsakega izmed vas!“ — „O ti ljubi Bog, Katarina, za obleko in postelje se je skupilo le malo, za orodje in pohištvo še menj in ko je od skupička vzela še sodnija svoj del, smo odšli mi praznih rok! Ti nesrečni sodni troški!“

Oporoka! Stari Novak dela oporoko; dela jo v trenutku, ko vidi pred seboj odprto gomilo, ko smrtna groza pretresa njegove ude, ko je njegov duh zamračen in ne more več mirno in jasno misliti. Otroci so daleč od doma; stara dekla stoji ob postelji in sodnija kuje oporoko sicer po določenih postavah, vendar pa je stari Novak marsikaj dal zapisati, kar ni bilo prav in česar bi zdrav ne bi bil storil. Oškodoval je nekaj svojih otrok; krivično je razdelil premoženje; zasadil je strupeno korenino razpora v lastno družino!

Neizmerno gorje je povzročil s svojo oporoko. Stari mož, ki umira, on ne ve, kaj dela. Misel in razum sta otemnjena, pot je ledeno mrzel, težek, globok zdihljaj in — starega Novaka ni več mej živimi!

Tam prihajajo ljudje žalostni od sodnije. Karlina se joka: oče ni napravil nič oporoke, vse bo prodano in ljubo domače ognjišče, priljubljena rodna zemlja preide v tuje roke. Komu bi se ne krčilo srce? Da, oče ni napravil oporoke!

Tukaj v vasi divja trpko sovraštvo med otroci ene družine; brat in sestra se izogibata drug drugemu, iščeta si škodovati in bridkost in jeza napolnjuje njuna srca. Oče je dal, ko je bil še živ, največ sinu, hči je malo dobila in ko je oče umrl, ni bilo — oporoke!

Neki drugi sin pa celo preklinja očeta, ki je dal starejšemu hišo, travnike in njive, druge otroke pa je odslovil z nekaterimi stotaki.

Tam zopet so sodnijski stroški požrli trohico dedščine in dediči so morali prazni oditi. Da, da, ta oporoka!

O ljudje božji, napravite vendar oporoko! Vsaki dan vidite, kako se godi okoli vas, ako ob smrti ni oporoke. Ako napravite oporoko lepo o pravem času, zavarujete mir mej vašimi potomci; sodnije ni nič potreba in velikanski sodni stroški so prihranjeni zavamcem. Oporoka da gospodarjevemu življenju nekako oporo za mirnost; on ve, da je hiša oskrbljena, kadar se približa zadnja ura. Kako nespametno je vendar delati oporoko ob smrtni uri, jo dotlej odlašati! Kako naj umirajoči jasno razpolaga s premoženjem tedaj, ko ga muči smrt! In nazadnje kdo ve, ko pride naša ura, kje da nam bo bila!

Dans vesel in rdeč in čvrst
Jutri skrit že v črno prst.

to velja za vsakoga.

Danes je poroka, jutri pa naj bo narejena že oporoka! Tako ravna, kdor ljubi sebe, svojo ženo, svojo družino, kdor hoče mej svoji urejene in varne razmere. Kvišku tedaj, vzemite polo papirja in napišite nanjo svojo poslednjo voljo, kakor da bi hoteli iti na drugi svet, jo podpišite lastnoročno s svojim podpisom in pridenite dan in kraj, kjer je bila narejena. Če ne znate sami pisati, naprosite soseda in dva druga, da bosta podpisala kot prič. S tem preprostim dejanjem ste napravili svojemu srcu mir, za slučaj smrti pa prihranili svojem neizmerno veliko gorja!

Napravite oporoko!

Napravite testament!

Zabéla, da ne prasketa, kako jo napraviti?

Marsikdaj se zgodi, da zabela, kadar se je na ognju topila, tako prasketa in poka, da ni varno blizo biti. Človeku lahko vrže te raztopine v obraz in oči, — ob enem pa se je razkropi tudi dosti. To pa izvira od tega, ker se je v zaseko (zabelo) pri spravljanju zmešalo kaj vode. Ta se pri vročini nabere v mehurce in konečno počí, ob enem pa brizgne maščobo okoli sebe.

Da se to ne zgodi, treba je slanino, kadar je se ob koži (špeh ali bóh, kakor po nekoč pravijo) prej dobro posušiti. V ta namen se ta vsaj za nekaj dni obesi na suh kraj, da se dobro presuši in še le potem se napravi iz njega zabela. Seveda se mora skrbeti ob enem tudi za varnost, da se kak nepovabljen gost špeha med tem ne loti.

Ogrska rožnata paprika

Szegedinska I-a, sladka, jamčeno prava, priznana najboljše vrste. Lastni pridelek à kg 5 Kron. Pošilja se proti povzetju od 1 kg naprej poštne prosto. Nadalje posebnosti: špeh, ogrske salami itd po najnižji ceni. Razpošiljevalna trgovina raznovrstnih deželnih pridelkov HAUPT A. RUDOLF, Budimpešta (Ogrsko) VII. Ovoda-cesta 22.

Priporoča se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Baderna (v Istri), gospodarsko društvo, ima v svoji zadrugi kleti 4000 hl črnega in 500 hl belega vina.
Kdor hoče kupiti izborna istrska kapljica po zmernih cenah, jo dobi zanesljivo pri gospodarskem društvu v Baderni.

Zajamčeno pristno vino ima v zalogi Kmetijsko društvo v Vipavi veliko množino, katero prodaje za mašna vina belo od 40—60 kron 100 l postavljeno na postajo Postojna. Rudeče po 35 kron. Zadrugam in večjim odjemalcem oddaja vino po izjemnih znižanih cenah. V zalogi je tudi tropinsko žganje.

Take table preskrbi zadrugam „Zadružna zveza“.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omej. zavezo

Stari trg št. 19

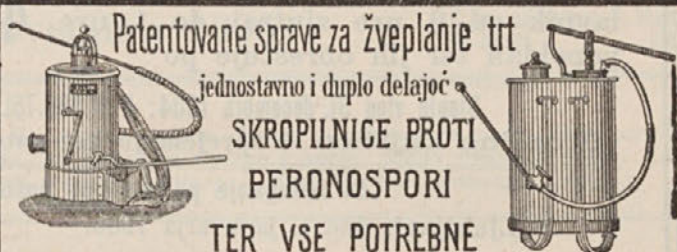
priporoča

koverta s firmo, pisni papir, vizitnice

ter vsa v to stroko spadajoča dela po

== najnižji ceni. ==

Unanja naročila se točno izvršujejo.

VSAKOVRSNE POLJEDELSKE I VIPOGRADARSKE STROJE.

prodaja v najboljši izvršitvi,

JG. HELLER NA DUNOJU

II. Praterstrasse 49

Zastopniki se iščejo! Ceniki brezplačno.

236 12—8

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

233 24-21

Zadružna zveza

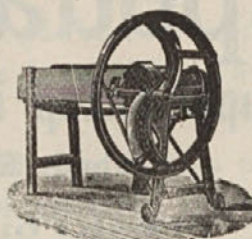
oskrbuje

= svojim zadrugam =

vse tiskovine, blagajne itd.

Nad 200 strojev v zalogi!

Najboljše mlatilnice,

gepeljne, tri-
jerje, čistilnice
(pajkelne),
slamoreznice,
mline in preše

za sadje, fine kose, srpe in

amerikanske motorje

na bencin

posebno pripravi za kmetije

in vse potrebščine za poljedelstvo v veliki
izberi priporočata po nizki ceni

Karol Kavšeka nasledniki

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga strojev

Ljubljana, Dunajska cesta 16.

243 x—14 Slovenski ceniki brezplačno.

Nad 200 strojev v zalogi!

Najboljša in najsigurnejša

Stanje vlog koncem leta 1904:
čez 11 milijonov kron

prilika
za štedenje!

Denarni promet v letu 1904:
K 46,173,224·38

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4½%

brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 kron čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 31. decembra 1904: K 11,095.751·15 — Denarni promet v letu 1904: 46,173,224·38
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1905.

234, x—20

Dr. Ivan Sustersič,
predsednik.

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Josip Jarc,
veleposestnik v Medvodah.

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. Polju,

Ivan Kregar,
svet. trg. in obrt. zbor. v Ljubljani.

Frančišek Leskovic,
zasebnik in blag. Ljud. pos.

Ivan Pollak,
tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Karol Pollak,
tovarnar in pos. v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, Gradišče št. 1
(uhod: Kongresni trg št. 16)

preskrbuje za svoje člane

nakup vseh gospodarskih potrebščin, posebno pa umetnih gnojil: Tomaževe žindre, kalijeve soli, solitra, superfosfatov itd., modre galice, žvepla, krme, koruzne moke, otrobov itd., semen, živine, strojev, orodja itd.;

nakup vseh gospodinjskih potrebščin;

prodajo vsakovrstnih kmetijskih pridelkov in izdelkov.

➡ Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg. naprej. ➡

Izdajatelj: Zadrúžna zveza v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Ivan Rožman, uradni vodja „Zadrúžne zveze“. — Tisek Zadrúžne tiskarne v Ljubljani.